

Sosiaali- ja terveysministeriö

Keskusrikospoliisin lausunto

Sosiaali- ja terveysministeriön lausuntopyyntö

Sosiaali- ja terveysministeriö on pyytänyt Keskusrikospoliisin lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä annetun lain muuttamisesta.

Esityksessä ehdotetaan, että sosiaali- ja terveydenhuollon palvelunantajalla tai sen tehtäviä suorittavalla henkilöllä olisi jatkossa velvollisuus ilmoittaa salassapitovelvollisuuden estämättä poliisille henkeen tai terveyteen kohdistuvan uhkan arviointia tai uhkaavan teon estämistä varten välttämättömät tiedot, jos henkilö on tehtävässään saanut tietoja olosuhteista, joiden perusteella on syytä epäillä jonkun olevan vaarassa joutua vakavan väkivaltarikoksen kohteeksi. Velvollisuus olisi sidottu sellaisiin rikoslain 21 luvussa säädettyihin henkeen ja terveyteen kohdistuneisiin rikoksiin, joista rikoslaisissa säädetty enimmäisrangaistus on vähintään kaksi vuotta vankeutta eli käytännössä vakavammat teot kuin lievä pahoinpitely. Lisäksi ehdotetaan, että muissa väkivallan vaaraa koskevissa epäilyissä sosiaali- ja terveydenhuollon toimijoilla olisi voimassa olevan lainsäädännön mukainen oikeus salassapitovelvollisuuden estämättä ilmoittaa kyseiset välttämättömät tiedot. Lisäksi esityksessä ehdotetaan, että poliisilla olisi oikeus saada välttämättömät tiedot myös pyynnöstä. Pyydetäessä tietoja edellytettäisiin tietopyynnön tekijältä ja tiedon luovuttajalta korkeampaa virka-asemaa.

Esityksessä ehdotetaan lisäksi, että sosiaali- ja terveydenhuollon palvelunantaja saisi tehdä työntekijäänsä kohdistuneesta rikosepäilystä ilmoituksen poliisille työntekijänsä pyynnöstä, jos teon on syytä epäillä kohdistuneen työntekijään tämän työtehtävien vuoksi.

Keskusrikospoliisin lausunto

Keskusrikospoliisi tehtäväalueen kannalta on tärkeää, että poikkihallinnollista yhteistyötä vahvistetaan muun muassa vakavien väkivaltarikosten ennalta estämiseksi. Keskusrikospoliisi pitää tässä tarkoituksessa kannatettavana, että oma-aloitteisen ilmoittamisen lisäksi palvelunantajalla tai sen tehtäviä suorittavalla olisi tietyissä tilanteissa myös velvollisuus ilmoittaa poliisille sen tietoon tulleista väkivaltauhkista, ja toisaalta poliisilla olisi myös pyynnöstä mahdollisuus saada vakavien väkivaltatekojen estämiseksi välttämättömät tiedot.

Keskusrikospoliisi tuo esiin, että ilmoitusvelvollisuuden ja -oikeuden yhteydessä käytetty ilmaisu ”syytä epäillä” voi olla sekoitettavissa esitutkintalain syytä epäillä -kynnykseen ja saattaisi olla ilmaistavissa esimerkiksi sanaparilla ”perusteltua olettaa”.

Poliisin tehtäviin kuuluu ennalta estää erilaisia vakavia väkivallantekoja, jotka voivat liittyä esimerkiksi lähisuhdeväkivaltaan ja joukkosurmiin. Väkivaltarikosten estämisessä poliisi hyödyntää uhka-arviointeja ja siihen rakennettuja prosesseja poliisin muiden toimenpiteiden suuntaamiseksi.

Nykytilanteessa, jossa voimassa oleva laki mahdollistaa sosiaali- ja terveydenhuollon oma-aloitteisen tiedonluovutuksen poliisille, kynnyks ilmoittamiselle vaikuttaa asettuneen korkealle. Tiedossa on tapauksia, joissa ilmoitusmahdollisuus on jäänyt käyttämättä tilanteissa, joissa sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstölle on ilmaistu toisen henkeen ja terveyteen kohdistuvaan uhkaan viittaavia tietoja, ja uhka on sittemmin konkretisoitunut vakavana väkivallantekona. Tällaisessa tilanteessa, saadessaan tietoa väkivaltauhkasta, poliisi voisi arvioida ja selvittää uhkan laatua poliisin tietojen pohjalta ja uhka-arvioprosessien mukaisesti. Tarvittaessa, selvitysten perusteella voitaisiin uhkaavaan tekoon puuttua ennalta poliisin toimesta.

Robin Lardot, Keskusrikospoliisin päällikkö, poliisineuvos

Johannes Siirilä, rikostarkastaja

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Poliisi 12.05.2026 klo 11:17. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.